

Yttrande

2026-04-09

LS 2026/548

Utbildningsnämnden i Lidingö stads yttrande över remiss SOU 2026:4 Rektor i fokus - förutsättningar för ett pedagogiskt ledarskap

Sammanfattning av ärendet

Utbildningsdepartementet har remitterat betänkandet *Rektor i fokus - förutsättningar för ett pedagogiskt ledarskap* (SOU 2026:4) till Lidingö stad för yttrande.

Utredningen syftar till att åstadkomma förändring i form av förbättrade och mer likvärdiga förutsättningar för rektorsyrket, utan att hämma variation och mångfald av utbildningen. Utredaren menar att de föreslagna åtgärderna ska främja och freda rektorsrollen genom att förtydliga vad som är kärnan i rektorns uppdrag, nämligen det pedagogiska ledarskapet. Förslagen är också tänkta att stärka rektorns professionella autonomi i förhållande till såväl statliga krav som pålagor från skolhuvudmannen.

Lidingö stad yttrar sig över förslagen ur ett huvudmannaperspektiv. Lidingö stad tillstyrker i huvudsak utredningens förslag men anser att definitionen av pedagogiskt ledarskap måste förtydligas för att inte inskränka lärarnas professionella autonomi. Staden betonar att rektorer vid stora enheter fortsatt måste kunna delegera personalansvar till biträdande rektorer för att undvika en orimlig arbetsbörda. Staden förespråkar generella och resurseffektiva stödsystem för rektorer snarare än enhetsspecifika stödsystem. Därutöver riskerar de nya kraven på administrativt stöd och minskade ansvarsområden att bli kostnadsdrivare för kommunen. Slutligen välkomnas ambitionen att stärka rektorernas pedagogiska ledarskap och höja kompetensnivån.

Lidingö stads synpunkter

7.1 Utredningens förslag

7.1.1 Rektorns pedagogiska ledarskap ska definieras i skollagen
Lidingö stad delar utredningens bedömning att en definition av pedagogiskt ledarskap kan bidra till att samtalen gällande kvalitén och utvecklingen av det pedagogiska ledarskapet kan komma att förstärkas.

Staden anser däremot att den föreslagna definitionen öppnar upp för tolkningar. För att uppfylla syftet med att definiera rektors roll bör utredningen överväga en tydligare meningsuppbyggnad och att placera definitionen av det pedagogiska ledarskapet som en utökning av 2 kap. 9 § skollagen.

7.1.2 Det ska regleras i skollagen att rektorns ansvarsområde inte får vara mer omfattande än att rektorn kan utöva det pedagogiska ledarskapet

Lidingö stad tillstyrker huvuddragen av förslaget och ser positivt på att rektor ska ha en reell möjlighet att utöva det pedagogiska ledarskapet och att detta tydliggörs av lagstiftaren.

Staden ser dock ett behov att förtydliga de faktorer som bör beaktas när huvudmannen organiserar rektorsuppdrag, framför allt hur avvägningen ska göras i förhållande till om det rör sig om en förskole- eller skolenhet. Med beaktande av den föreslagna definitionen av pedagogiskt ledarskap, med fokus på undervisningen, anser staden att en naturlig slutsats är att för förskolan bör en rektor kunna ha mer omfattande ansvarsområde i förhållande till en rektor för en skolenhet där undervisningsuppdraget har en större roll. Denna reglering och hur bedömningen ska göras kommer att särskilt påverka hur kommunerna genomför tillståndsprovningen enligt 2 kap. 5 § skollagen.

Lidingö stad vill understryka att den föreslagna regleringen kan komma att vara kostnadsdrivande för de huvudmän som inte uppfyller de nya kraven i dagsläget. Staden vill även påpeka att den föreslagna regleringen kan komma att inskränka det kommunala självstyret i fråga om hur kommuner väljer att organisera sina verksamheter. Staden anser däremot att det är en väl avvägd och befogad inskränkning.

7.1.3 Rektorn ska ges förutsättningar för det pedagogiska ledarskapet
Lidingö stad tillstyrker huvuddragen av utredningens förslag.

Staden delar utredningens uppfattning att rektorers stödbehov varierar, men ställer sig tveksam till kravet på individuellt anpassade stödstrukturer. För en stor huvudman är ett samordnat och generellt stödssystem mer resurseffektivt, där rektorn själv har mandat att efterfråga de delar som är relevanta för den specifika

enheten. Däremot delar staden bedömningen att fokus bör ligga på att tydliggöra befintliga stödresurser och kontaktvägar, så att rektorer vet vart de ska vända sig vid behov.

Lidingö stad instämmer i behovet av att minska rektorers administrativa börda genom aktiva åtgärder och utökat stöd från huvudmannen. Samtidigt betonar staden att betydande delar av dokumentationsansvaret kräver den specifika kompetens och verksamhetsinsyn som endast rektorn besitter, varför stödet har naturliga begränsningar.

Lidingö stad ser att förslaget kan vara kostnadsdrivande för kommunerna med beaktande av att kraven på att huvudmän ska bistå med mer administrativt stöd ökar.

7.1.4 Rektorn ska ha mandat att besluta om ledningsstöd i den inre organisationen

Lidingö stad tillstyrker förslagets syfte att ge rektorn ökat inflytande, men ser en risk för oönskade konsekvenser rörande personalansvaret. Eftersom kommunallagen förhindrar vidaredelegering, skulle förslaget innebära att rektorn inte längre kan dela personalansvaret med biträdande rektorer med beaktande av att huvudmannen inte kan delegera ansvar direkt till biträdande rektor.

För rektorer vid stora skolenheter skulle detta leda till en orimlig arbetsbörda med direkt personalansvar för ett mycket stort antal medarbetare. Eftersom utredningens uttalade mål är att minska rektorers administrativa belastning, anser Lidingö stad att lagförslaget måste utformas så att det fortsatt är möjligt att delegera personalansvar till biträdande rektorer eller andra ledningsfunktioner.

7.1.5 Rektorns pedagogiska ledarskap ska inte vara möjligt att delegera i sin helhet

Lidingö stad tillstyrker förslaget. Staden anser däremot att det är viktigt att tydliggöra det distribuerade ledarskapet och på vilket sätt det kan hjälpa att bistå rektor i det pedagogiska ledarskapet utan att det ses som en "otillåten" delegering. En ordning där rektor känner sig begränsad i sin möjlighet att delegera eller distribuera kan bidra till ytterligare stress och en ohållbar arbetssituation.

7.1.6 Statens skolverk ska ges i uppdrag att ge huvudmännen stöd i arbetet med att säkra rektorsförsörjningen och i att hantera rektorsomsättningen

Lidingö stad tillstyrker förslaget.

7.1.7 Nya behörighetskrav för rektorer

Lidingö stad tillstyrker förslaget.

7.1.8 Befattningsutbildningen för rektorer ska genomföras med godkänt resultat

Lidingö stad tillstyrker förslaget.

7.1.9 Den statliga befattningsutbildningen för rektorer ska reserveras för rektorer men en ny särskild utbildning ska erbjudas biträdande rektorer och annan personal med ledningsuppgifter

Lidingö stad tillstyrker förslaget och anser att ändringen är nödvändig för att tydliggöra styrkedjan. Staden vill dock understryka att utbildningen bör utformas så att biträdande rektorer ges praktiska förutsättningar att utöva konkreta rektorsuppgifter, exempelvis vid förordnande som ställföreträdande rektor enligt 2 kap. 9 § skollagen. Utbildningen bör därtill vara upplagd så att den enkelt kan kompletteras för att motsvara en fullständig rektorsutbildning vid framtida ansökan om rektorstjänst.

7.1.10 Rektorer och lärare verksamma inom Statens institutionsstyrelse och Kriminalvården ska också ha tillgång till professionsprogrammet

Lidingö stad tillstyrker förslaget.

7.1.11 En rektor ska inte samtidigt kunna vara skolchef

Lidingö stad tillstyrker förslaget. Rollerna bör hållas isär för att bidra till ökad kvalitet i skolan. Med beaktande av att utredningen föreslår en mer verksamhetsnära roll för rektorer är distinktionen desto viktigare. Skolchefens roll bör vara mer perifer i förhållande till undervisningen och den dagliga driften för att kunna se verksamheten ur ett bredare perspektiv och granska rektors arbete i förhållande till föreskrifter och lagar.

7.1.12 Behörighetskrav och en statlig befattningsutbildning för skolchefer ska införas

Lidingö stad tillstyrker förslaget.

7.2 Utredningens bedömningar

7.2.1 Staten bör ta ett större ansvar för skolans finansiering

Staden instämmer med utredningens bedömning med hänvisning till att det kommer att bidra till likvärdighet och möjlighet för långsiktig planering. Den nuvarande ordningen med statsbidrag skapar mycket administration för kommunerna och skulle frilägga stora administrativa resurser. Staden ser det däremot som angeläget att en finansieringsreform för de som har god kapacitet och hög ambitionsnivå inte får betyda att förutsättningarna försämras.

7.2.2 Ett komplett huvudman- och skolenhetsregister bör upprättas

Lidingö stad instämmer i utredningens bedömning.

7.2.3 Det finns behov av nationella interoperabla system för skolväsendet

Lidingö stad instämmer i utredningens bedömning. Staden vill dock understryka att det är av stor vikt att ett sådant system håller hög kvalitet och bör föregås av en gedigen utredning som genomförs i samband med användarna.

7.2.4 Rektorer behöver adekvat kompetens för att leda och samordna elevhälsoarbetet

Lidingö stad instämmer i utredningens bedömning. Med beaktande av att elevhälsoarbetet är en otroligt viktig del av skolans uppdrag och en förutsättning för elevernas utveckling mot utbildningens mål anser staden att en ökad kompetens hade bidragit till att skapa en hållbar lärandemiljö för alla elever.

7.2.5 Meriteringsnivåer för rektorer bör utredas

Lidingö stad instämmer i utredningens bedömning.

7.2.6 Insatser för rektorers professionella utveckling bör samordnas

Lidingö stad instämmer i utredningens bedömning.

7.2.7 Incitament för att få rektorer att vilja arbeta på skolor med stora utmaningar bör stärkas

Lidingö stad instämmer i utredningens bedömning.

Christer Mohlin
Ordförande

Stephan Anderman
Avdelningschef